

Utkik och utmaningar i socialt arbete: sociala landskap, solidaritet och reflektion

Recenserad bok: *Hva er Sosialt Arbeid* (2. utgave)

Författare: Irene Levin

Förlag: Universitetsforlaget AS, Oslo, Norge

Vi behöver ständigt bli medvetna om de styrkor och begränsningar som finns inom ett välfärdssamhälle. Det gäller synnerligen inom ämnet socialt arbete och socialpolitik. Författaren och forskaren, Irene Levin också professor em. i socialt arbete vid OsloMet – storbyuniversitetet i Oslo, har i en ny upplaga av boken *”Hva er Sosialt Arbeid”* utvecklat sina egna tankar och reflektioner om ämnets utveckling. Likaså har hon i den nya boken skrivit om vår samtid, framtid och olika utmaningar som finns inom socialt arbete på individnivå, gruppnivå och samhällsnivå. Det här är en mycket kärnfull och tankeväckande bok som både introducerar och fördjupar ämnets utveckling och även beskriver förutsättningar, villkor och möjligheter som dagens socialarbetare ges inom olika verksamheter. I bokens inledning berättar hon om klassiker inom socialt arbete bland annat Jane Addams och Mary Richmond och det är både en viktig och intressant läsning eftersom läsaren får en god introduktion och en spännande historisk exposé. Men boken är också mycket intressant att läsa eftersom Irene Levin berättar om sina egna erfarenheter, upplevelser och reflektioner. På ett öppet och levande sätt berättar hon om sin egen resa när hon själv började studera vid Norske kvinnors sosialskole under 1960-talet. Genom boken får läsaren följa utvecklingen av ämnet socialt arbete i Norge men också internationellt.

Boken består av totalt sex kapitel; 1) ”Hva er sosialt arbeid?”, 2) ”Et fag blir til”, 3) ”Spenningsfelt”, 4) ”Relasjoner”, 5) ”Endring”, 6) ”Hva nå?”. För den som vill läsa mer finns en litteraturlista som omfattar 218 referenser på olika språk (norska, danska, finska, svenska och engelska). Här finns ett stort antal referenser från flera decennier och som spänner inom flera områden inom socialt arbete. I slutet av boken finns också ett sökregister som gör det enkelt att kunna navigera i berättelserna och beskrivningarna. Författaren refererar till olika texter inom socialt arbete, socialpolitik men även till olika vetenskapsfilosofiska texter av olika filosofer som exempelvis Michel Foucault, Ludwig Wittgenstein, Michael Polanyi, John Dewey, Max Weber, George Herbert Mead, Søren Kierkegaard, Knud Ejler Løgstrup och de norska filosoferna Kjell S. Johannessen, Bengt Molander och Harald Grimen. Detta gör boken särskilt förtjänstfull och intressant. Irene Levins bok är särskilt intressant och viktig då hon faktiskt beskriver och uppehåller sig vid kunskapsproduktion, kunskapsbegrepp (både teoretisk kunskap och praktisk kunskap) och filosofiska resonemang. I boken

beskrivs bland annat den ungerske filosofen Michael Polanyi, om tyst kunnskap i avsnittet ”*Teori og praksis*”. Jag saknar emellertid socialfilosofer som till exempel den tyske filosofen Axel Honneth som utvecklat en kritisk samhällsteori - kampen om erkännande (exempelvis relationen och erkännandet mellan socialarbetaren och klienten) och den tyske filosofen Jürgen Habermas som uppehållit sig vid livsvärld, systemvärlden och kommunikationsgemenskapen. Boken väcker flera frågor och vid läsningen tänker jag på vad det sociala arbetets företrädare (socialarbetare, forskare i socialt arbete och socialpolitik) kan lära av filosofi men också vad filosoferna kan lära av socialarbetarnas kunnskap och praxis. Irene Levin beskriver flera situationer och ger exempel på förhållanden och situationer som socialarbetaren ställs inför. Socialarbetarnas erfarenheter men också unika inblick i människors liv och levnadsvillkor tillsammans med utkiksposten över socialpolitiken och det sociala arbetet på samhällsnivå skapar förväntningar på vad de faktiskt skulle kunna uträtta mer än arbetet på individnivå och gruppnivå. Irene Levin skriver: ”Å informere samfunnet om forhold som ikke er kjent for alle, blir derfor en av sosialt arbeids nærliggende oppgaver. Selv om den enkelte sosialarbeider ikke direkte og helt alene kan hindre samfunnsskape problemer slik som arbeidsledighet eller å løse en boligkrise, kan sosialarbeideren bidra til å få fram kunnskap om hvordan samfunnsmessige forhold virker, lokalt og globalt. Kunnskapen hentes fram praksis og kan formidles gjennom forskning – det vil si systematisk analytisk og politisk arbeid – og gis tilbake til praksis” (s.131). Socialt arbete på samhällsnivå kan också innebära att fler socialarbetare i framtiden engagerar sig i både samhällsplaneringen och i opinionsbildningen inom ämnesområdet. Härvidlag är det viktigt att kunna bryta tystnaden för socialarbetarna något som kan vara svårt när mycket står på spel. I vår samtid kan socialarbetare bli utsatta för såväl påtryckningar, hot och våld något som kan resultera i olika tystnads- och rädslokulturer. Här sätts också solidariteten på prov. Irene Levin skriver om solidariteten hos socialarbetarna: ”Socialarbeidere er kjent for å vise solidaritet med utsatte grupper som får føle nedskjæring på kroppen. Men å la solidariteten vises gjennom deltagelse i debatter og påvirkning overfor politikere og lovverket, har ikke blitt sett på som del av deres yrkesrolle – antagelig fordi det er vanskelig å finne tid til slike oppgaver etter en slitsom dag på kontoret” (s.131). I bokens avslutande del reser hon flera frågor som är riktade till framtidens socialarbetare. Hon skriver: ”Hva er mitt mandat her? Hvordan kommer det sosiale til uttrykk i det jeg gjør? Hvordan tolker jeg en gitt sak, og hva blir følgelig mitt handlingsredskap?” (s.134).

Efter att ha läst boken är det min övertygelse att texten kan läsas med stor behållning av både socionomstuderande, yrkesverksamma socialarbetare, andra samverkansprofessioner men också av lärare och forskare i socialt arbete och

socialpolitik. Det här är en levande bok där Irene Levin bjuder in läsaren till olika sociala landskap, dess historia men också hennes egen långa resa i ett ämne som berör. Boken rekommenderas varmt för läsning.

Jörgen Lundälv

docent i socialt arbete vid Göteborgs universitet,

docent i trafikmedicin vid Umeå universitet.

Aktionsforskningen och de olika spänningsfälten – inblickar och fördjupningar

Recenserad bok: Aktionsforskning – möjligheter, utmaningar och variationer

Författare: Hanna Bertilsdotter-Rosqvist, Magdalena Elmersjö, Lisa Kings,
(red.)

Förlag: Studentlitteratur, Lund, 2021

Att läsa litteratur om samhällsförändringar och socialt engagerad samhällsvetenskap är inte bara viktigt och intressant. Det synliggör också den kunskap, erfarenheter och drivkrafter som finns hos författare och yrkesverksamma forskare vid högskolor och universitet i Sverige i dag. Och så mod naturligtvis. Att kunna läsa om deras egna drivkrafter, kunskapsförmedling och vilka spänningsfält som finns inom aktionsforskningen är därför en stor läsupplevelse. Boken ”*Aktionsforskning – möjligheter, utmaningar och variationer*” är skriven av tre författare och forskare, alla verksamma vid Södertörns högskola i ämnena sociologi och socialt arbete. Hanna Bertilsdotter Rosqvist, Magdalena Elmersjö och Lisa Kings är redaktörer till boken som är utgiven av förlaget Studentlitteratur. Det här är en bok som vänder sig till en bred läsegrupp och kan med fördel läsas av studerande, praktiker och forskare som är intresserade av och vill veta mer om aktionsforskningens möjligheter. I boken medverkar även fler författare. Följande tolv författare skriver och reflekterar om aktionsforskningens olika delar: Hanna Bertilsdotter Rosqvist, Pouran Djampour, Magdalena Elmersjö, Marcus Hertz, Lill Hultman, Jonas Ideström, Yvonne Johansson, Lisa Kings, René León-Rosales, Stig Linde, Dominika V. Polanska och Sofia Ågren. Innehållet i de olika kapitlen beskriver och problematiserar olika spänningsfält och här kan läsaren få mer kunskap om etiska dilemman och etik i deltagarnära forskning, kritiska och emancipatoriska förhållningssätt, interaktiv etnografi, spridning av forskningsresultat i praktiken och samhällsnytta för att ge några exempel. I ett inledande kapitel i boken skriver de tre redaktörerna om betydelsen av inkluderande forskning. De skriver följande om inkluderande forskning och menar att den ”syftar till att göra det möjligt för människor med olika funktionssätt